

POSTOJE OBYVATEL ČR K PŘIPRAVOVANÉMU ÚDERU NA IRÁK

Ve dnech 25. 3. - 2. 4. 2002 uskutečnilo Centrum pro výzkum veřejného mínění Sociologického ústavu AV ČR své pravidelné měsíční šetření názorů obyvatelstva ČR v rámci výzkumu Naše společnost 2002. Výzkum proběhl metodou kvótního výběru s 1072 respondenty.

- JIŽ PROBÍHAJÍCÍ KONFLIKTY MAJÍ U ČESKÉ VEŘEJNOSTI ZNATELNĚ VYŠŠÍ PODPORU, NEŽLI TY, KTERÉ SE TEPRVE PŘIPRAVUJÍ
- PODLE POLOVINY OBYVATEL ČR BY ÚTOK NA IRÁK NEPŘÍSPĚL K POTLAČENÍ TERORISMU VE SVĚTĚ
- PODPORA ÚČASTI ČR V PŘIPRAVOVANÉM KONFLIKTU V IRÁKU BYLA ZNATELNĚ NIŽŠÍ, NEŽLI TOMU BYLO V PŘÍPADĚ KONFLIKTU V AFGHÁNISTÁNU

1. Dosáhne podle české veřejnosti útok na Irák cíle: potlačení terorismu ve světě?

Útok na Irák se ještě ve velice nedávné době jevil velmi být pravděpodobným směrem pokračování protiteroristické operace USA a jejich spojenců. Pod vlivem jiných událostí, zejména vyhocení konfliktu mezi Palestinou a Izraelem, pak rozruch kolem této záležitosti výrazně utichl. Nicméně vzhledem k tomu, že výzkum CVVM proběhl ještě v době její mimořádné aktuálnosti, je zajímavé podívat se na jeho výsledky. Obzvláště vhodným tématem se jeví být srovnání podpory naší účasti v případném konfliktu v Iráku s podporou téhož v rámci již probíhajícího konfliktu v Afghánistánu.

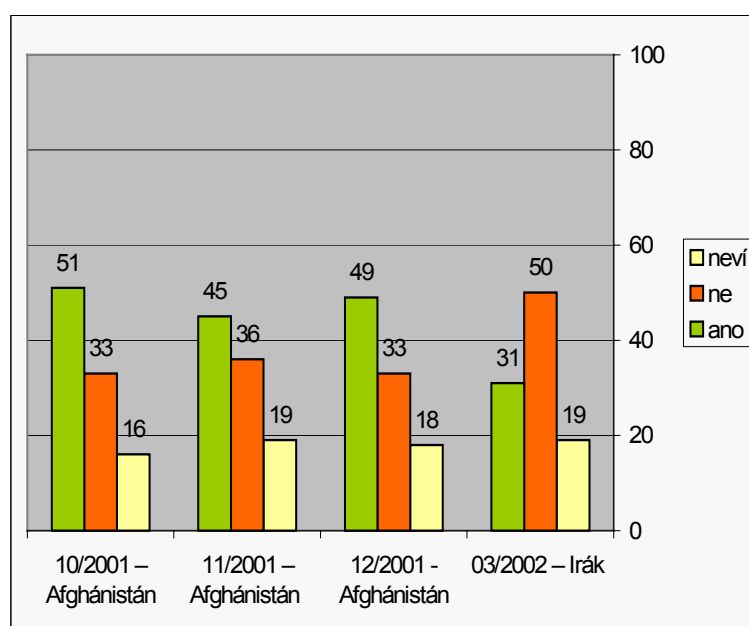
Jak se v podobných situacích projevilo již několikrát, podpora účasti ČR v konfliktech, které se teprve připravují či plánují, je nižší, nežli je podpora v případě konfliktů již probíhajících. Je to zřejmě známka určité opatrnosti, nejistoty stran toho, zda je vůbec vhodné pouštět se do nového ozbrojeného střetu. O tom svědčí zejména rozdíl mezi mírami souhlasu s postupem vojenských akcí v případě již probíhající a připravované operace.

„Myslíte si, že tento postup přispěje k potlačení terorismu ve světě?“

Tabulka 1.: Názory na úspěšnost vojenské operace v Iráku:

rozhodně ano	8	%
spíše ano	23	%
spíše ne	31	%
rozhodně ne	19	%
neví	19	%
CELKEM	100	%

Graf 1.: Změna názoru na úspěšnost vojenské operace v Iráku oproti operaci v Afghánistánu:

Co stojí v pozadí této opatrnosti či zdrženlivosti? Na základě výsledků výzkumu lze usuzovat, že lidé jednoduše nevěří v úspěch případné vojenské operace v Iráku – potlačení terorismu. Buď jsou uspokojeni výsledky operace v Afghánistánu a není tedy podle nich třeba pokračovat dalším konfliktem, nebo mají naopak pocit, že akce Afghánistánu

úspěšná nebyla a žádné větší úspěchy by nepřinesla ani ta v Iráku.

Kromě toho je však také velice pravděpodobné, že Irák si lidé s terorismem nespojují v takové míře, v jaké si s ním spojovali Afghánistán. Přece jenom, od útoku na cíle v USA již uplynulo poměrně dost času a pocit všeobecného ohrožení se uklidnil. Zatímco útok na Afghánistán byl ve vypjaté situaci vnímán jako více-méně spravedlivá odplata, další plánované útoky (na Irák nevyjímaje) již s postupem času tento aspekt ztratily. Takový postup se může zdát být spíše pouze snahou o vyřízení starých účtů, nebo o posílení vlivu USA, nežli oprávněným tažením proti terorismu ve světě.

2. Podporují vůbec obyvatelé ČR připravovaný vojenský zásah v Iráku?

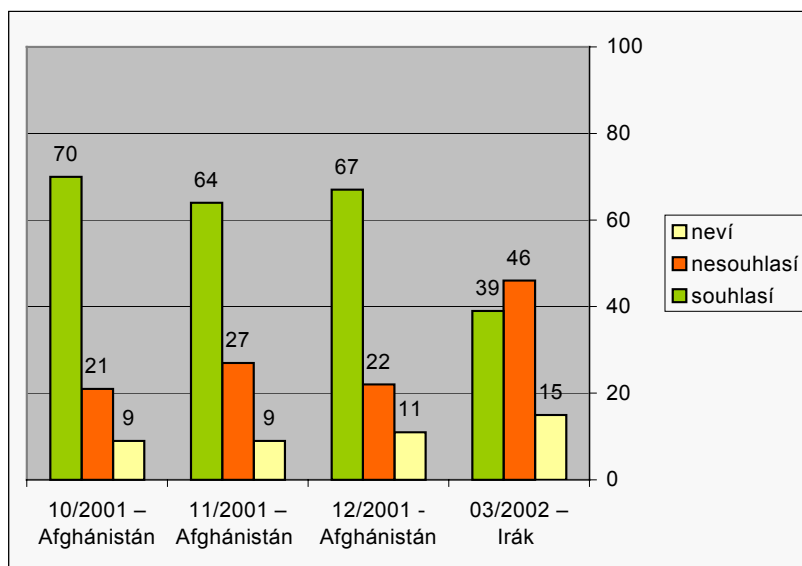
Ruku v ruce s touto nedůvěrou v úspěšnost případného konfliktu jde i odmítavý postoj k postupu jako takovému. Přitom je opět zajímavé, že lze najít výrazné rozdíly mezi podporou akce již probíhající a akce, která se teprve připravuje.

Jak se stavíte ke snahám USA a jejich spojenců pokračovat v boji proti terorismu útokem na Irák?

Tabulka 2.: Souhlas s postupem USA a spojenců:

rozhodně souhlasí	12	%
spíše souhlasí	27	%
spíše nesouhlasí	26	%
rozhodně nesouhlasí	20	%
neví	15	%
CELKEM	100	%

Graf 2.: Změna souhlasu s postupem při vojenské operaci v Iráku oproti operaci v Afghánistánu:

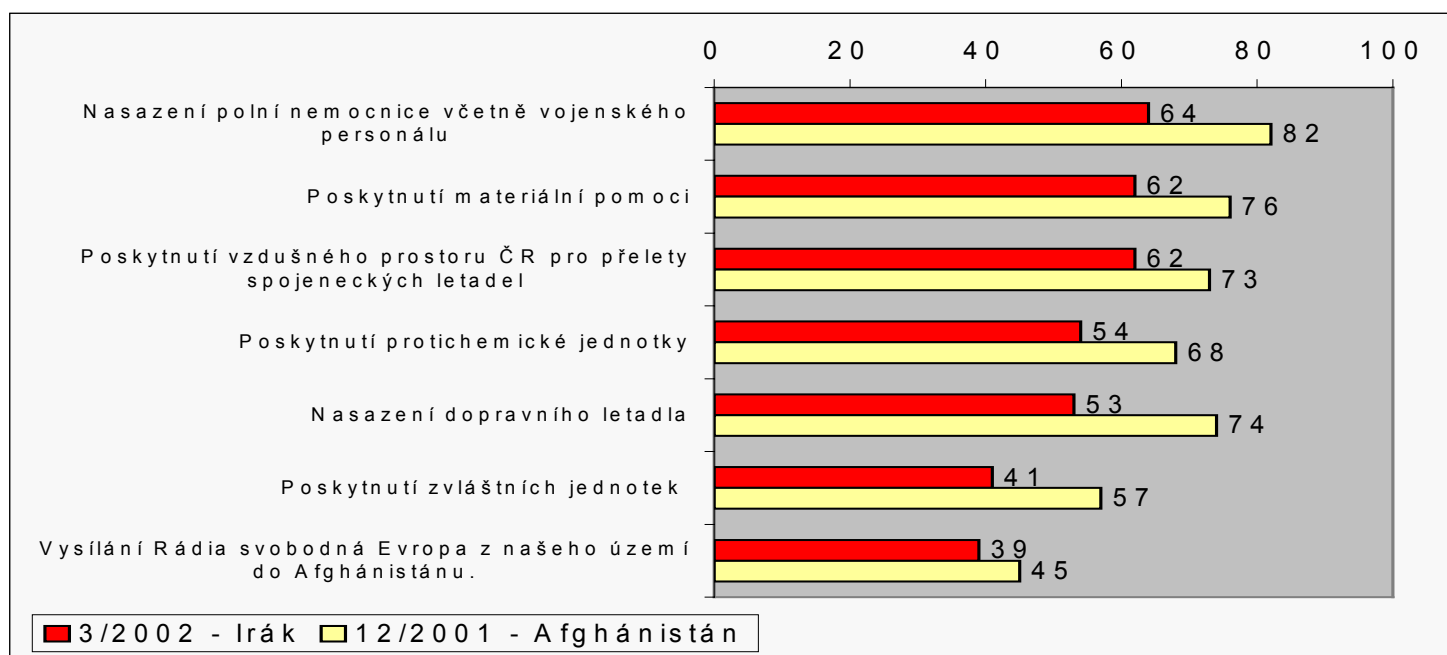
Ve chvílích, kdy o útoku na Afghánistán již nebylo pochyb, jakožto i po celý jeho průběh, dosahoval souhlas s tímto postupem USA a mezinárodního společenství vysoké hladiny - průměrně dvou třetin dotázaných. V situaci přípravy operace v Iráku však souhlas s takovou variantou postupu prudce klesl na 39%, zatímco podíl odmítavých stanovisek se zdvojnásobil a dokonce jako dominantní postoj se 46% převládl.

Je pochopitelné, že nižší míra souhlasu a naopak vyšší míra nesouhlasu s postupem je zde způsobena také časovým odstupem od tragických událostí 11. září a uspokojením části veřejnosti relativním úspěchem operací v Afghánistánu. Otázka mezinárodní teroristické sítě již nebyla dominantním mediálním ani společenským tématem a proto rozvíjení dalších nebezpečných vojenských aktivit pod tímto heslem přestalo být pro mnoho lidí žádoucí. Dobře si ještě pamatují na poslední válku v Perském zálivu a pochopitelně se proto obávají opakování podobné situace nejistoty a strachu, umocněné navíc doznívající válečnou operací v Afghánistánu. Přece jenom, jedna válka s „celosvětovou“ účastí za deset let úplně stačí...

3. Podporují obyvatelé ČR naši účast v dalším případném konfliktu?

Tomuto postoji pak zřejmě odpovídá i názor na naši účast v případném konfliktu. Souhlas se všemi druhy možné pomoci je totiž v březnu 2002 nižší, než byl v prosinci 2001 v souvislosti s Afghánským konfliktem.

Graf 3.: Souhlas s jednotlivými druhy účasti ČR na akcích boje proti terorismu

Lidé jsou nejčastěji ochotni akceptovat pomoc ve formách poskytnutí polní nemocnice, materiální pomoci a vzdušného prostoru, nejméně často pak podporují vysílání Rádia svobodná Evropa z našeho území a poskytnutí zvláštních vojenských jednotek. Kladnější postoj přitom vyjadřují muži a respondenti, kteří považují životní úroveň své domácnosti za dobrou. Míra souhlasu s naší účastí také roste se vzděláním respondentů a klesá s věkem. Podobně to platí i pro otázky podpory samotného konfliktu a víry v úspěšnost připravované akce. Pochopitelně lze také s jistotou říci, že lidé, kteří souhlasí s postupem USA a mezinárodního společenství a věří v jeho úspěch, mnohem častěji podporují účast ČR na této akci. Naopak ti, kteří s postupem USA nesouhlasí a jsou skeptičtí k dosažení cíle, jsou zároveň častěji proti účasti ČR.

4. Závěrem...

Celkově nižší podpora účasti ČR je zřejmě způsobena zejména tím, že jsme se dotýkali teprve připravované akce, nikoli operace již probíhající. Výsledky dotazů na podporu naší účasti tak poměrně věrně kopírují a dokreslují výsledky předchozích otázek na důvěru v úspěšnost případného vojenského zásahu v Iráku i souhlas s ním.

Opět se tak zde projevuje zmíněný obecnější trend, kdy s rozpoutáním nového konfliktu je souhlas vždy menší, nežli je podpora akcím, které již probíhají. Totéž lze říci i o podpoře naší účasti. Jakoby se lidé v období klidu řídili heslem: „Co tě nepálí – nehas!“ a ve chvíli, kdy již někde něco

hoří, začali přihlížet k varování: „Kdo chvíli stál..., již stojí opodál!“. To je ovšem zejména v tak závažných otázkách, jako je válečný konflikt snadno pochopitelné a oprávněné stanovisko.

Mgr. Jiří Vinopal
Informace z výzkumu Naše společnost 2002, otázky PM.7 – PM.9
CVVM SoÚ AVČR
Kód zprávy: PM20510
10.5.2002